

**Участь України у міжнародному співробітництві з охорони навколишнього
середовища
Новак У.П.**

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів
Давидович О.М.

Львівський державний інститут новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола, м.
Львів

Екологічна ситуація залишається вкрай складною, щороку зростає навантаження на навколишнє середовище. Забруднення і виснаження природних ресурсів й надалі загрожують здоров'ю суспільства, екологічній безпеці та економічній стабільності держав світу. Для вирішення глобальних екологічних проблем, зокрема, кліматичних змін, раціоналізації природокористування, впровадження екологічно чистого виробництва та ін. необхідне тісне міжнародне співробітництво.

Важливу роль у галузі охорони навколишнього середовища відіграє Організація об'єднаних націй (ООН), яка на практиці реалізує спільні міжнародні зусилля у цьому напрямку, налагоджуючи співробітництво держав світу, сприяючи розв'язанню національних проблем, пов'язаних з охороною природи [3, С. 59].

Будучи членом ООН, Україна є суверенною стороною 18 міжнародних угод з питань екології, бере участь у 20 міжнародних конвенціях, а також понад 10 двосторонніх угодах, підписала 44 двосторонні міжнародні угоди і договори, насамперед із сусідами Білоруссю, Грузією, Молдовою, Росією, Словаччиною та Польщею. Меморандуми про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища підписані з Австрією і Фінляндією, Ізраїлю. Динамічно розвивається співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, національних парків і біорізноманіття, раціонального використання природних ресурсів, управління водними ресурсами, токсичними відходами, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – з Данією, Нідерландами, США [2].

Україна була активним учасником Всесвітньої конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992р., яка мала значний вплив на розвиток міжнародного співробітництва з охорони навколишнього середовища. На цій конференції було задекларовано принципи сталого розвитку та прийнято два документи: “Декларація у справі природного середовища і розвитку” та “Глобальна програма дій – Порядок денний на ХХІ століття”, які передбачають взаємо узгоджений підхід до вирішення проблем економіки і навколишнього середовища не лише на національному, але й на світовому рівнях.

Для імплементації такого підходу д.е.н., академік НАН України Ю.Ю. Туниця запропонував розробити і прийняти глобальний правовий акт обов'язкової юридичної сили – Екологічну Конституцію Землі. Вперше ідея Екологічної Конституції Землі була висловлена на міжнародній конференції в Університеті Гостра (Нью-Йорк) у 1992р. напередодні Конференції ООН з довкілля і розвитку „Ріо-92”. І вже протягом 10 років свій внесок в опрацювання концептуальних засад та популяризації ідеї Екологічної Конституції Землі зробили такі вітчизняні вчені як М.А. Голубець, Ю.М. Пахомов, Ю.С. Шемшученко, О.І. Шаблій, В.А. Василенко [5].

Протягом 90-х рр. Україна уклала з державами сусідами угоди із регіонального співробітництва, в яких ідеться про спільні заходи щодо охорони навколишнього середовища. Інтенсивно розвиваються партнерські відносини України з міжнародними організаціями. Певні переваги в цьому аспекті порівняно з іншими країнами СНД створює традиційне членство України в ООН. Своєю чергою в Україні, як і в інших державах, охорона навколишнього середовища потребує зусиль уряду і громадськості з метою втілення відповідальності суспільства за стан навколишнього середовища в офіційну політику та усі аспекти повсякденного життя.

У 1997р. в Кіото (Японія) було підписано протокол до Рамкової конвенції ООН з питань зміни клімату, який зобов'язує країни обмежувати викиди парникових газів в атмосферу. В лютому 2004р., після ратифікації Верховною Радою, Україна стала 121-ю країною, яка погодилась обмежити викиди парникових газів.

Ратифікація Україною Кіотського протоколу відповідає вимогам світового співтовариства. Переваги для України полягатимуть в реалізації спільних міжнародних проектів, одержанні доходів від прямого продажу квот, у виході на міжнародні ринки деривативів з торгівлі квотами, вирішенні енергетичних та інших проблем [4].

Основні стратегічні орієнтири української моделі сталого розвитку знайшли своє відображення

в офіційній позиції України на Всесвітньому самміті в Йоганнесбурзі у 2002р.

Українська делегація в Йоганнесбурзі заявила, що Україна готова зробити все можливе для побудови сталого майбутнього у тісній співпраці із світовою спільнотою. Перші кроки вже зроблено: оголошено про екологічне партнерство “Схід-Захід”, яке передбачає спільне вирішення транскордонних екологічних проблем країнами Європейського Союзу (ЄС) і 12 державами Східної Європи, Кавказу і Центральної Азії. Іншою важливою для України партнерською ініціативою є запропонована ЄС програма “Вода для життя”, яка, зокрема, передбачає співробітництво ЄС з державами Східної Європи [1, С. 17].

Україна є членом провідних міжнародних організацій, діяльність яких пов’язана із вирішенням глобальних чи регіональних проблем, охорони довкілля (ЮНЕП, ЮНЕСКО і ін.). Україна бере активну участь у діяльності Європейської Економічної Комісії, насамперед, її Комітету з екологічної політики.

Програма міжнародного співробітництва України з ЄС у галузі охорони навколишнього середовища передбачає гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС і, зокрема, підходів до створення системи національних екологічних стандартів, впровадження екологічно чистих технологій, ресурсо- та енергозаощаджень і оцінку стану навколишнього середовища.

Ми погоджуємось з [2, С. 286], що пріоритетними напрямками участі України в міжнародному співробітництві з охорони навколишнього середовища є:

- входження України в світовий правовий екологічний простір;
- втілення сучасної, гармонізованої з міжнародною, природоохоронної політики та системи стандартів і нормативів;
- отримання технічної допомоги в галузі охорони навколишнього середовища, ядерної та радіаційної безпеки та раціонального використання природних ресурсів;
- вирішення проблем пов’язаних з ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС;
- впровадження економічних інструментів природокористування;
- навчання персоналу, отримання інформації у сфері охорони навколишнього середовища.

Крім цих заходів, на нашу думку, важливим є участь України в Кіотському процесі, що дозволить вирішити глобальні та регіональні екологічні проблеми. В рамках Кіотського протоколу Україна може привернути інвестиції в проекти енергоефективності, відновлення та насадження лісів, уловлювання парникових газів тощо.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що Україна приймає активну участь у співробітництві з охорони навколишнього середовища, спрямовує зусилля на підвищення екологічної безпеки та раціоналізацію використання природних ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Н.Н. Экологически ориентированные инвестиции: выбор решений и управление: Монография / Н.Н. Андреева. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2006. – 536с.
2. Бойчук Ю.Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: Навч. посіб. / О.Д. Бойчук, Е.М. Солошенко, О.В. Бугай. – Суми-Київ, 2005. – 302 с.
3. Васюта О.А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального розвитку: Монографія / О.А. Васюта. – Тернопіль: Гал-Друк, 2001. – 600с.
4. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст / Т.Ю. Туниця. – К.: Знання, 2006. – 300.
5. Туниця Ю.Ю. Сутність ідеї Екологічної Конституції Землі та її основні концептуальні засади / Ю.Ю. Туниця // Науковий вісник: Збірник наук.-техн. праць. – Львів: УкрДЛТУ. – 2002. – Вип. 12.7. – С. 22-29